

Novi prilog književnoj polemici

Ovo je rat za interpretaciju rata 1992-1995!

Ostalo je da kao prilog kulturnoj hronici naše epohe predočim, onako kako ga ja vidim, istorijat svoga sukoba sa PEN-ovom Kancelarijom i Upravom, budući da su oni, prema mišljenju mnogih upućenih u problem, taj Centar - jedinu internacionalnu književničku asocijaciju u državi! - oteli piscima BiH i pretvorili u privatnu prciju Sarajevskog književnog klana

Piše: Abdulah Sidran

Moj posao sa PEN Centrom BiH je završen. Dokazao sam da to nije književna nego politička organizacija i da se u svome djelovanju ne rukovodi književnim nego ideološkim razlozima i ne služi demokratskim nego inkvizicijskim i boljševičkim metodama. Dokazao sam da njime upravlja beskrupulozna grupa književnih mešetara, a da mu na čelu stoji osoba koja uopće nije književnik.

Ko je i iz kakvih razloga anonimnog profesora sjevernoameričke književnosti Zvonimira Radeljkovića postavio da bude predsjednik bosanskohercegovačkim književnim stvaraocima - Poetama, Esejistima, Novelistima? Kako to da dotičnog prosvjetnog radnika nije sramota sjediti na mjestu koje mu ni po čemu ne pripada? Iz kojih razloga bosanskohercegovački pisci trpe tu sprdačinu i čemu ona služi? Odgovore na ta pitanja neka traže sociolozi kulture, psiholozi i drugi specijalisti: moj posao sa PEN Centrom BiH je završen.

Ostalo je da kao prilog kulturnoj hronici naše epohe predočim, onako kako ga ja vidim, istorijat svoga sukoba sa PEN-ovom Kancelarijom i Upravom, budući da su oni, prema mišljenju mnogih upućenih u problem, taj Centar - jedinu internacionalnu književničku asocijaciju u državi! - oteli piscima BiH i pretvorili u privatnu prciju Sarajevskog književnog klana (I. Lovrenović, H. Hajdarević, M. Stojić, Z. Lešić), a višegodišnjim zloupotrebama i manipulacijama, nepoštivanjem Statuta, javašlukom i neradom, obmanama članstva, izbornom krađom mandata i konspirativnim kriminogenim djelovanjem - uništili vlastiti legalitet i opstanak PEN Centra BiH doveli u pitanje.

Ratni kongres ili restoran u Domu pisaca?

Loše stvari ne počinju onda kad čovjek na 'svojoj koži' osjeti posljedice njihovog djelovanja nego znatno ranije, izvan njegovog znanja i

nedostupne njegovoj sposobnosti predviđanja. Moj 'sukob sa PEN Centrom u BiH' začeo se desetak godina prije nego što je dobio vidljive oblike.

Početak agresije na Bosnu i Hercegovinu, aprila 1992., raspada se Udruženje književnika BiH. Njegov predsjednik, pjesnik Jakov Jurišić, ostaje zatočen (kasnije ubijen!) na okupiranoj Grbavici, a dva sekretara (UK BiH: B. Čučak, Sarajevske podružnice UK BiH: D. Jeknić) odlaze na agresorsku stranu, zajedno sa još dvadesetak članova Udruženja (Koljević, Maksimović, Leovac, itd.) koji u štabu i oko štaba četničkog vođe Radovana Karadžića, također člana UK BiH, preuzimaju visoke funkcije i značajne dužnosti. Legalitet i legitimitet Udruženja književnika BiH svodi se na jednu osobu: predsjednika Sarajevske podružnice UK BiH prof. dr. Zdenka Lešića. Tih dana, u sjedištu UK BiH, u zgradi Doma pisaca u Kranjčevićevoj 24, nepoznata grupa pisaca, kao samoproglašeni *Krizni štab*, pjesnika Gorana Simića imenuje/postavlja za *generalnog sekretara* Udruženja. Ni u praksi ni u statutu Udruženja književnika BiH takva funkcija nije postojala. Sa tom zvučnom i šupljom titulom - *generalni sekretar Udruženja književnika Bosne i Hercegovine!* - pjesnik Simić učestalo istupa u domaćim i inozemnim medijima ponavljajući stalno istu frazu u kojoj osuđuje - *'vandalizam s brda'*.

Restoran u zgradi Doma pisaca (čiji je zakupoprimac iz Sarajeva 'strugnuo' u Prag) *Krizni štab* izdaje prijatelju i kumu predsjednika Lešića, glumcu Z.B.-u. U raspadnutom UK BiH i u odsustvu ovlaštenih lica taj aranžman nije mogao imati pravnu valjanost. Profesor Lešić dolazi kod mene u stan, u ulici Kate Govorušić broj 11, s molbom i prijedlogom da ja, 'svojim uticajem kod Vlasti', učinim da se to ipak 'nekako uredi', a da će on, zauzvrat, udesiti moj 'prijem u Akademiju nauka i umjetnosti BiH'. Lijepo zamišljena 'trampa' završila je tako što je Vlast zaključala zgradu Doma pisaca.

Bilo je to doba u kome mene ne samo da nije zanimalo 'prijem u ANU-BiH', nego me uopće nisu zanimali ni književni poslovi, ni književna udruženja, pa ni Književnost kao takva. Na pitanje voditeljice kulturne tribine u Kamernom teatru 55 šta mislim o 'književnosti koja nastaje u ratu' kazao sam kako o tome ne mislim ništa, nego, kao da sam arhitekta a ne pjesnik, smišljam projekat *povratničke kuće*, čije funkcioniranje ne bi

smjelo ovisiti od komšijske volje nego bi morala imati sposobnost da sama sebe opslužuje. Čak sam joj i ime nadjenulo: *'kuća na vlastiti pogori'*. Tada uistinu uopće nisam razmišljao o književnosti.

Ali jesam smatrao neophodnim da preostali pisci, članovi UK BiH, sazovu i održe *Ratni kongres* na koji bi pozvali domaće i strane novinare i na kome bi iz svoga članstva isključili sve kolege koji sudjeluju u agresiji na BiH ili su se nekim drugim javnim načinom svrstali na stranu agresora. Profesor Lešić je smatrao da su 'naši kolege' 'svojim odlaskom na Palestinu sami sebe isključili iz Udruženja' te da 'nema nikakve potrebe da to i mi činimo'.

U žiži toga neslaganja rodila se ideja o osnivanju Društva pisaca Republike BiH koje u svome članstvu neće imati rušitelje vlastite države. Osnivačka skupština novog Društva održana je 17. maja 1993. godine. Za predsjednika je izabran Nedžad Ibrišimović, za potpredsjednike Mirko Marjanović i Nenad Rada-

ENERGIČNA ŠUTNJA

Dok od poznatog pjesnika, prozaiste, dramskog pisca i filmskog scenariste orkestriranom kampanjom pokušavaju napraviti ratnog zločinca, sarajevska inteligencija sva tri konstitutivna naroda - energično šuti! Šute i nekonstitutivni Ostali, šute gospoda i drugovi, šute muslimani, šute katolici, šute pravoslavci, šute čak i oni sarajevski pravoslavci i ateisti što su se - iščupani iz šaka lokalnih ratnih šerifa, skinuti sa kopanja, izvađeni iz trebevičkih rovova i zemunica ispod Poljina - Sidranu zaklinjali na 'zahvalnost do groba'!

nović, za sekretara Zlatko Topčić, a Upravni odbor od devet članova sačinjavala su po tri predstavnika iz bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda. Tako je prestala, ako je ikada i postojala, potreba za tzv. Kriznim štabom, a izmišljena funkcija 'generalnog sekretara UK BiH' prirodno se ugasila.

Prvi klevetnički udar i prva PEN-ova izdaja

Sedam godina poslije, u decembru 2000. godine, Upravni odbor PEN Centra, na čelu sa prof. dr. Zdenkom Lešićem i pod ravnanjem PEN-ove (doživotne?) direktorice Feride Duraković, odbija da me zaštititi, odbija da se na bilo kakav način oglasi povodom javno izrečene klevete da sam - zajedno sa Karadžićem, Nogom, Koljevićem i drugim četničkim perjanicama - *'dao svoj doprinos zlu'* koje je 'snašlo' južnoslavenske narode (N. Idrizović, Oslo-

bođenje, septembra 2000). Mada jedan od osnivača PEN-a - onaj u čijem su se stanu, rukom Feride Duraković, 'pravili spiskovi' pisaca za koje smo znali, pretpostavljali, ili se nadali da su živi, da nisu 'otperjali' iz sarajevskog džehenema i da mogu sudjelovati u radu osnivačkog skupa, ako ih uspijemo dozvati - mada dakle jedan od dvojice-trojice inicijalnih osnivača PEN Centra BiH, demonstrativno sam istupio iz članstva, s pomiješanim osjećanjem tuđe i očaja zbog činjenice da moji književni prijatelji dopuštaju makar i teoretsku mogućnost da sam bilo kakvom svojom gestom zaslužim naći se na spisku ratnih zločinaca! Kako je moguće pojmiti činjenicu da mi oni, moji dojučerašnji književni prijatelji, čine isto ono što su mi činili, što mi i danas čine - četnici?

Podsjećam: četnička je bratija, u udarničko doba beogradske ratne propagande, aprila 1992, u razmaku od deset dana, o meni plasirala dvije 'pouzdanije informacije': *'pesnik Abdulah Sidran pobegao u Tursku'*

mogućnosti da su Mirza i Davorin činili to što im je insinuirala moćna beogradska ratnohuškačka propaganda. Unatoč tome, PEN Centar BiH me mučki ostavlja na cjedilu i pod inkriminacijom koja moj cjelokupni ljudski i književni angažman lišava svakog humanog smisla. Ne-ka ih je sram i stid, za sva vremena!

Drugi klevetnički udar, hajka

Prolazi 12 godina, u Sarajevu se, avgusta 2012. - nakon 17 godina boravka u Kanadi - vraća nesuđeni *generalni sekretar* UK BiH pjesnik Goran Simić i odmah po dolasku, u intervjuu datom 'Slobodnoj Bosni', izjavljuje da sam ja, A. Sidran, u ratu *'pisao tekstove koji su služili kao alibi za ubijanje sarajevskih Srba'* i *'podstrekivao na ratne zločine'!*? PEN Centar BiH i neki od čelnika Sarajevskog književnog klana (Lovrenović, Kazaz, Ivanković) javno staju uz klevetnika, lansirajući o meni nove laži i izmišljajući protiv mene takve optužbe kakve u rukama beogradske sudsko-tužilačkog tandema Vukčević/Vekarić osobu na koju se odnose trpaju direktno u srbijanski istražni zatvor. (Iz toga zatvora puštaju nakon desetak mjeseci, najviše godinu-dvije, kad osoba, ako ostane živa, uspije dokazati svoju nevinost!)

Svoje bezočne klevete Simić pokušava utemeljiti na tekstu koji sam, pod naslovom 'Smrt strančarenju - sloboda narodu!', objavio u herojskom ratnom 'Oslobođenju', 26. 6. 1993. godine. Dionica teksta koja se na njega odnosi glasi:

Više od godinu dana izbjegavam da javno progovorim koju riječ o ovdašnjim folirantima i đubradi-ma (jer i đubre je nekome sin, muž i otac), koji svoju 'lojalnost' Bosni i 'ograđivanje' od nacističkog genocidnog srbijanskog agresora formulišu 'oštrim' sintagmama o 'vandalizmu s brda' i tobože 'ludom vremenu' u kojem živimo. Da četnik uđe u Sarajevu nikada nikome od njih zbog takve 'oštrine' ni dlaka s glave ne bi falila. Ali šta da radim i kako da šutim kad jednome takvome nije malo što ga ne diram, nego još on - u istoj ovoj novini - bezobrazno dira mene: 'U Pres-centru prisustvujemo predstavljanju novog Udruženja književnika. Imaju iste planove koje smo mi (Lešić, Mahić, Kapidžić) već uveliko realizovali pod granatama, dok nam nisu oteli Dom pisaca. Zašto onda 'novo' Udruženje?' (Goran Simić, Ne-ko mora ugasiti svjetlo, Oslobođenje, 20.6.1993.)

Pošto momak veoma dobro zna koliko i o čemu laže, zbog čitalaca va-

Logike ima, principijelnosti nema. Nju je požderala

lja kazati da su oni gore rečeni 'mi' brinuli uglavnom o sklanjanju dupeta od eventualne vojne obaveze, o nabavci cigara za pisce-pušače, o proslavi 100. godišnjice rođenja Ive Andrića (dok Drinom putuju bošnjački leševi), o otvaranju kafane u Domu pisaca...

(...) Naravno, nismo ni očekivali da će zlikovce iz Udruženja književnika BiH izbaciti onaj koji njihova zločina imenuje 'vandalizmom s brda', ali kad se isti potom tobože čudi i pita 'zašto novo Udruženje?' - bezobrazluk je i drskost kakvu naše iskustvo ne poznaje.

Isti je taj tekst bez ikakvih izmjena kasnije objavljen u knjizi njihovih izabranih publicističkih radova (Abdulah Sidran: Izabrana djela, knjiga V, str. 111, Bosnia Ars, Tuzla, 2004). Predgovor knjizi napisao je najznačajniji ovdašnji politički analitičar, publicist Gojko Berić. Nije primijetio - inače bi na to upozorio, ili odbio da piše predgovor - ništa što bi opravdalo inkriminacije koje višekratno izriče Simić, a javno podupiru PEN i njegove perjanice iz Sarajevskog književnog klana. Dapače, uočio je i istaknuo stvari koje dokazuju sasvim suprotno od onog što tvrde klevetnici.

Berić, između ostalog, piše: Sidran je vrlo brzo prepoznao prirodu i ciljeve 'zajedničkog zločinačkog poduhvata' koji se i spolja i iznutra sručio na Bosnu. On već početkom maja 1992. uviđa da ovdje nije na djelu nikakav 'suludi rat', kako su ga opisivali neki novinari, 'već genocid nad muslimanskim narodom i agresija iz 'bivše bratske republike' (...) Majstor jezika, Sidran poput svakog majstora svoja zanata nikome ne oprašta površnost i dunderaj. On ne dopušta nepreciznost u medijskoj interpretaciji ratnih zbivanja, jer nepreciznost zamagljuje istinu: 'Zašto se mučiš, radijski poznaniče moj? Nije djelovao protivavionski mitraljez, nisu djelovali tenkovi' - nego je djelovao srbo-četnički agresor, mitraljezom, tenkom, avionom, snajperom. Nije 'se granatiralo', nego su nas granatirali... Ako ti srce ne da da preko jezika prevališ riječ četnik, riječ agresor - a voliš posao koji radiš - zamoli svoje šefove da ti daju druga zaduženja. Ne prisjedaj nam na muku.'

Zatim: Strahujući od bošnjačkog revanšizma, čega je tu i tamo bilo i u Sarajevu, i znajući da svaka pojedinačna osveta usmjerava vodu na Karadžićev mlin, Sidran u samo dvije riječi kazuje kako se toj opasnosti treba suprotstaviti: hrišćanski i policijski. 'Hrišćanski - obuzdati osvetnički nagon, policijski - sve privesti sudu. Neka svako ko treba jeca na optuženičkoj klupi.'

Nejverovatno je da neko, kod tako očiglednih fakata, može insistirati na mojoj tobožnjoj ratnoj krivici. Kome to i zbog čega treba? Može li biti da PEN-ov miljenik G. Simić ima nekih problema sa svojim kanadskim socijalnim statusom 'pjesnika u egzilu', pa mu je neophodan javni skandal iz koga bi izmuzao 'ar-

gumente' o svojoj navodnoj ugroženosti u 'zemlji porijekla'? O čemu se tu radi?

U razgovoru za Oslobođenje zanimljiv komentar o tome daje Elis Bektaš, jedan od najistaknutijih bosanskohercegovačkih pisaca novije generacije: "Simićev lament nad vlastitom ugroženošću postaje besmislen i lažan u svjetlu činjenice da on sjedi u žiriju ovogodišnjeg Slova Gorčina rame uz rame sa Zilhadom Ključaninom, piscem knjige 'Da, ja mrzim Srbe'. Možda put pravljenja ludim i put zaborava odista jesu putevi ozdravljenja, no u tom ludilu i u tom zaboravu valja imati i nešto konzistencije, inače su to šičardžijska posla, da ne kažem kakvu težu riječ." (Oslobođenje, KUN, 14. 8. 2014.)

Ovome se nema šta dodati i ovdje zauvijek prestaje moje bavljenje književnom nulom Gorana Simića.

Stvar nažalost time ne završava.

Sramotna šutnja sarajevske inteligencije

Dok od poznatog pjesnika, prozaište, dramskog pisca i filmskog scenariste orkestriranom kampanjom pokušavaju napraviti ratnog zločinca, sarajevska inteligencija sva tri konstitutivna naroda - energično šuti! Šute i nekonstitutivni Ostali, šute gospoda i drugovi, šute muslimani, šute katolici, šute pravoslavci, šute čak

ca uzoritih bošnjačkih intelektualaca 'vjerske provenijencije'! Gdje je tu, ima li tu ikakve logike i principijelnosti? Logike ima, principijelnosti nema. Nju je požderala ugojena, troma, oblaporna - mačkurina konformizma.

Zarad potpune istine i vjerodostojnosti ove hronike valja kazati da je ostavku na članstvo u PEN Centru koncem juna 2014. podnio svjetski uvaženi orijentalist, akademik prof. dr. Esad Duraković; da je ostavku na članstvo u PEN Centru tri godine ranije podnio i aktuelni prorektor Univerziteta u Sarajevu, filozof, prof. dr. Ugo Vlasiavljević, predsjednik PEN Centra u mandatu 2006-2010; akademik prof. dr. Dževad Karahasan, jedan od najznačajnijih evropskih pisaca i intelektualaca, kao i ugledni pjesnik i esejist Stevan Tontić. Javnim iskazima svoga nezadovoljstva radom PEN Centra oglasili su se i njegovi ugledni članovi, pjesnik Ivan Kordić, prozaik i dramski pisac Zlatko Topčić, književnik Ibrahim Kajan, prof. dr. Vladimir Premec, filozof, a zahtjev da se njegovo ime briše iz sastava Upravnog odbora podnio je književnik i novinar Dragan Marijanović, napisavši kako nije u prilici podnijeti ostavku - 'jer je nama istekao mandat'. U P E N

kulturu, izdavačke kuće, organizacioni odbori, komisije i žiriji - sve je to pretvoreno u instrumente za provođenje klanovske volje i ostvarivanje klanovskih interesa.

Svoju snagu Klan zasniva na nejverovatnom umijeću lažnog predstavljanja! Njegovi pripadnici vole da ih se smatra, i predstavljaju se Opozicijom. Lažu. Udjenuti su u svaku poru vlasti i sposobni naći 'zajednički jezik' sa akterima bilo koje koalicijske kombinacije na vlasti. Predstavljaju se socijaldemokratima, neoliberalima, ili kakvom drugom političkom opcijom 'lijevo od centra' - a lažu. Od temeljnih postulata Ljevice daleko su koliko i etnonacionalne političke grupacije. Sve lažu. Antinacionalizam i multikulturalnost - čime se licemjerno tobože diče - u njihovim je rukama samo instrument manipulacije kojim se služe veoma vješto i na naročito podal način. I opet, sve što kažu - lažu.

Među njima nema pobunjenika, književnih proletera i otpadnika, svi su oni redom državni namještenici, njima pripadaju - nikom drugom nego njima! - fiktivna radna mjesta i sinekure po državnim ustanovama i medijima, oni su svojim guzicama porazvaljivali federe u foteljama direktora

vi PEN-a jer se ne žele podvrgavati ponižavajućoj proceduri prijema: tri pisane preporuke Članova Partije, potom tajno glasanje prema direktivi Kancelarije i usmenim ideološkim instrukcijama profesora E. Kazaza - uoči samog čina glasanja! (O njegovim predavanjima na fakultetu postoji ovakvo svjedočanstvo: 'Sve se svodi na to da on nama jebe bošnjačku mater, i da mu mi za to aplaudiramo!')

Unutar Klana, vlada zakon lice-mjerstva: 'Sa svakim lijepo, ni sa kim iskreno!' Prema vani jednoglasni i monolitni, pripadnici Klana međusobno su podozrivi i jedan od drugog skrivaju uzajamni prezir. 'Ovaj bi H. (musliman), da ga pozovem, za mnom i pred oltar izišao!', s gnušanjem kazuje M. (katolik), kad ga H. ne čuje. - Kad bi moralna iskvarenost imala svojstvo da smrdi - oko vođa Sarajevskog književnog klana nadaleko ne bi bilo živa stvora.

Bosanski rat ili Rat protiv Bosne?

Dobrica Ćosić, otac ratova na prostoru bivše Jugoslavije, osim one o humanom preseljenju, kreirao je i lukavu verbalnu konstrukciju bosanski rat, podvaljujući u njoj implicitnu ideju o njegovoj samorodnosti (kao: bosanski brdski konj, bosanska kafa, bosanski sevdah, bosanski humor, itd). Cilj je jasan: sakriti činjenicu da se radilo o agresiji države Srbije (kojoj je 1992/1993. godine bio predsjednik) na međunarodno priznatu državu Republiku Bosnu i Hercegovinu. Nije to bio nikakav 'bosanski rat', nego rat protiv Bosne! U jeziku međunarodnog prava on ima i svoje trajno opisno ime: udruženi zločinački poduhvat. Taj poduhvat i taj rat još uvijek traju - u svojim različitim, očiglednim ili prikrivenim, oblicima i načinima. Jedan od njih je rat za interpretaciju postjugoslavenskih ratova 1992-1996.

Normalno je i razumljivo i prihvatljivo da povijesna zbivanja u BiH 1992-1995. nismo doživljavali na isti način, da ih se ne sjećamo na isti način i da ih ne tumačimo na isti ili sličan način! Ali nije normalno i nije prihvatljivo i nije dopustivo producirati i podupirati laži koje pomažu da se - retrogradno! - mijenja karakter istih povijesnih zbivanja. Kada se to dogodi, kada se to u kontinuitetu događa, nema sumnje da se radi o obliku specijalnog rata, a kompromitacija i difamiranje videnijih osoba 'suprotne strane' samo je jedan od njegovih metoda.

Iskustvo nas uči da povijest ne trpi neriješene ishode. Pobjednik nedovršenog rata protiv Bosne (1992-1995) postat će onaj čija interpretacija toga rata danas pobijedi. Pri sadašnjem stanju stvari, rasporedu snaga i konstelaciji globalnih političkih odnosa, sve izgleda da pobijedi ima interpretacija onoga koji je u ratu protiv Bosne bio agresor! Neće biti prvi put da njegova laž postane istorijska istina.

Centru se o tim zbivanjima nikad ni na kakav način nije raspravljalo, a mediji pod uticajem ili direktnom kontrolom Sarajevskog književnog klana o tome nisu objavili ni slova!

Sarajevski književni klan

U hroniku ovdašnjeg kulturnog života posljednjih dviju decenija Sarajevski književni klan biće upisan kao veoma moćna interesna skupina kojoj je uspelo uspostaviti vlast nad svim segmentima odlučivanja i rada u književnom i kulturnom životu. Državnu fondaciju za izdavaštvo koja svake godine upravlja milionskim iznosima deset godina drže dvojica čelnika Klana što im, u naoko zamršenim procedurama, omogućava ozbiljan lični, materijalni i nematerijalni, profit koruptivnog karaktera. Književne nagrade, stipendijska putovanja, budžeti nevladinog sektora, radijske i televizijske redakcije za

i oni sarajevski pravoslavci i ateisti što su se - iščupani iz šaka lokalnih ratnih šerifa, skinuti sa kovanja, izvađeni iz trebevičkih rovova i zemunica ispod Poljina - Sidranu zaklinjali na 'zahvalnost do groba'! Šuti i svojom šutnjom podupire bezakonje u PEN-u i onaj što ga mnogi smatraju 'moralnom vertikalom' ovdašnjega civilnoga društva, profesor pravnih nauka dr. Zdravko Grebo, čovjek koji pouzdano zna istinu o Sidranu i Sidranovom djelovanju u ratu, i zna da u tome djelovanju nije bilo ničega što bi i na kakav način moglo biti sporno. Izglasani za članove PEN-a, nasilju nad Sidranom, ponižavanju Sidrana i bezakonju u PEN Centru šutke svjedoče i dvojici